

BÀI 22: SỰ SUY YẾU CỦA NHÀ NƯỚC PHONG KIẾN TẬP QUYỀN (THẾ KỶ XVI - XVIII)

1/ Sự sa đọa của triều đình nhà Lê

- Từ đầu thế kỉ XVI, vua, quan ăn chơi xa xỉ, xây dựng cung điện, lầu đài tốn kém
- Nội bộ triều Lê “chia bè kéo cánh”, tranh giành quyền lực
- + Triều Lê Uy Mục : quý tộc ngoại thích nắm hết quyền lực, giết hại công thần nhà Lê
- + Triều Lê Tương Dực : Tướng Trịnh Duy Sản gây bè phái, đánh giết lẫn nhau liên miên suốt hơn 10 năm

2. Khởi nghĩa của nông dân ở ngoài

* **Nguyên nhân** : Lợi dụng triều đình rối loạn, quan lại địa phương “cậy quyền thế ức hiếp dân... coi dân như cỏ rác”- Đời sống nhân dân, nhất là nông dân lâm vào cảnh khốn cùng

*** Diễn biến :**

-Từ 1511 các cuộc khởi nghĩa nổ ra nhiều nơi trong nước. Tiêu biểu nhất là cuộc khởi nghĩa của Trần Cao (1516) Đông triều Quảng Ninh, nghĩa quân cạo trọc đầu chỉ để ba chỏm tóc, gọi là quân ba chỏm. Nghĩa quân ba lần tấn công Thăng Long, có lần chiếm được, vua Lê phải chạy vào Thanh Hóa

*** Kết quả và ý nghĩa:**

Các cuộc khởi nghĩa lần lượt bị đàn áp và thất bại nhưng đã góp phần làm cho triều đình nhà Lê mau chóng sụp đổ

BÀI 23: KINH TẾ, VĂN HÓA THẾ KỶ XVI - XVIII

I. KINH TẾ

1/ Nông nghiệp:

*** Đàng Ngoài :**

- Những cuộc xung đột kéo dài giữa các tập đoàn phong kiến đã phá hoại nghiêm trọng nền sản xuất nông nghiệp
- Chính quyền Lê – Trịnh ít quan tâm đến công tác thủy lợi và tổ chức khai hoang
- Ruộng đất công làng xã bị cường hào đem cầm bán
- Ruộng đất bỏ hoang, mất mùa, đói kém xảy ra đôn dập, nhất là vùng Sơn Nam và Thanh – Nghệ, nông dân phải bỏ làng đi phiêu tán

*** Đàng Trong:**

- Các chúa Nguyễn tổ chức di dân khai hoang, cấp lương ăn, nông cụ, thành lập làng ấp mới ở khắp vùng Thuận – Quảng
- Năm 1698, Nguyễn Hữu Cảnh khi kinh lí phía Nam đã đặt phủ Gia Định
- Nhờ khai hoang và điều kiện tự nhiên nên nông nghiệp phát triển nhanh, nhất là vùng đồng bằng Sông Cửu Long

2/ Sự phát triển của nghề thủ công và buôn bán.

*** Thủ công nghiệp :**

Từ thế kỉ XVII, xuất hiện thêm nhiều làng thủ công, trong đó có nhiều làng thủ công nổi tiếng: gốm Thổ hà(Bắc Giang) Bát tràng (Hà Nội) dệt La Khê(Hà Tây) rèn sắt Nho Lâm(NGHỆ AN)

*** Thương nghiệp :**

- Buôn bán phát triển, nhất là các vùng đồng bằng và ven biển
- Các thương nhân châu Á, châu Âu thường đến Phố Hiến và Hội An buôn bán tấp nập

- Xuất hiện thêm một số đô thị mới ngoài Thăng Long có Phố Hiến, Thanh Hà, Hội An, Gia định
- Các chúa Trịnh – Nguyễn cho thương nhân nước ngoài vào buôn bán để nhờ họ mua vũ khí. Về sau, các chúa thi hành chính sách hạn chế ngoại thương, do vậy từ nửa sau thế kỉ XVIII, các thành thị duy tàn dần

II – VĂN HÓA

1. Tôn giáo:

- **Nho giáo** vẫn được chính quyền phong kiến đề cao trong học tập, thi cử và tuyển chọn quan lại
- Phật giáo, Đạo giáo được phục hồi.
- Nhân dân ta vẫn giữ nếp sống văn hóa truyền thống, qua các lễ hội đã thắt chặt tình đoàn kết làng xóm và bồi dưỡng tinh thần yêu quê hương, đất nước
- Từ năm 1533, các giáo sĩ (Bồ Đào Nha) theo thuyền buôn đến nước ta truyền bá đạo Thiên Chúa. Hoạt động của đạo Thiên Chúa không hợp với cách cai trị của các chúa Trịnh – Nguyễn nên nhiều lần bị cấm, nhưng các giáo sĩ vẫn tìm cách để truyền đạo

2. Sự ra đời của chữ quốc ngữ:

- Thế kỉ XVII, tiếng Việt phong phú và trong sáng, một số giáo sĩ phương Tây, trong đó có giáo sĩ A-lê-xăng đơ Rôt, là người có đóng góp quan trọng, đã dùng chữ cái La-tinh để ghi âm tiếng Việt và sử dụng trong việc truyền đạo
- Đây là chữ Việt tiện lợi, khoa học, dễ phổ biến, lúc đầu chỉ sử dụng trong việc truyền đạo, sau lan rộng ra trong nhân dân và trở thành chữ Quốc Ngữ của nước ta cho đến nay

3. Văn học và nghệ thuật dân gian:

*** Văn học :**

- Các thế kỉ XVI – XVII, tuy văn học chữ Hán chiếm ưu thế, nhưng văn học chữ Nôm cũng phát triển mạnh như bộ Thiên Nam Ngã Lục, nhà thơ nổi tiếng như Nguyễn Bình Khiên, Đào Duy Từ
- Nội dung truyện Nôm thường viết về hạnh phúc con người, tố cáo những bất công xã hội
- Sang thế kỉ XVIII, văn học dân gian phát triển mạnh mẽ như Trạng Quỳnh, Trạng Lợn..

*** Nghệ thuật dân gian.**

Nghệ thuật dân gian múa đèn, ảo thuật.. và nghệ thuật sân khấu tuồng chèo hát ả đào được phục hồi và phát triển

Mọi thắc mắc Phụ huynh và học sinh có thể liên hệ:

- **Cô Huyền (SĐT: 0934440467)**
- **Cô Hằng (SĐT: 0981678786)**
- **Cô Phương (SĐT:0909748238)**

Chúc các em học sinh ôn tập thật tốt